

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1930 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i gällande bestämmelser om pensionering av icke-ordinarie personal vid statens järnvägar m. m.

I en till riksdagen avlåten, den 7 februari 1930 dagtecknad proposition nr 84, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, med tillämpning från och med den 1 juli 1930, att i fråga om sådan i statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal delaktig befattningshavare, som i sammanhang med statens förvärvande av enskild järnväg övergått i statens järnvägars tjänst, vederbörandes tjänstetid vid den enskilda järnvägen må i pensionshänseende likställas med tjänstetid vid statens järnvägar;

dels ock förklara, att redan pensionerad befattningshavare, som nyss sagts, må från och med den 1 juli 1930 åtnjuta det högre pensionsbelopp, som skulle hava tillkommit honom, därest här ifrågasatt medgivande varit gällande vid tiden för pensioneringen.

Bestämmelser angående pensionering av viss icke-ordinarie personal vid statens järnvägar hava givits i reglemente den 29 juni 1917 (nr 441) för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal. Delägare i nämnda kassa äro extra ordinarie tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar, fast anställda tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader samt verkstads- och förrådsarbetare med stadigvarande anställning. Förutsättning för rätt till pension är i regel en tjänstetid av minst 10 år.

Tjänstårsberäkningen avser, med vissa undantag, den tid, under vilken befattningshavare efter uppnåendet av 18 års ålder verkligen tjänstgjort vid statens järnvägar (reglementets § 11).

Vissa enskilda järnvägar eller bandelar hava vid olika tillfällen övertagits av staten, därvid personal samtidigt övergått i statens järnvägars tjänst. För de ordinarie befattningshavarna bland denna personal har pensionsfrågan ordnats genom bestämmelser i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk samt genom särskilda av

Kungl. Maj:t i anslutning därtill utfärdade föreskrifter angående rätt till pension för viss personal, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst. Berörda bestämmelser medgiva ett tillgodoräknande för pension jämväl av tjänstetid vid enskilt järnvägsföretag.

Vad åter beträffar de icke-ordinarie befattningshavare, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar och bandelar övergått i statens järnvägars tjänst, har möjlighet icke blivit beredd för dessa att för rätt till pension eller för bestämmande av pensionsbelopp tillgodoräkna sig tid, varunder de varit anställda i den enskilda järnvägens tjänst.

I syfte att förbättra dessa icke-ordinarie befattningshavares ställning i förevarande hänseende gjorde *järnvägsstyrelsen* i skrivelse den 7 mars 1918 framställning om införande i § 11 av förenämnda reglemente, som trätt i kraft den 1 januari 1918, av en bestämmelse med följande lydelse: »I fråga om befattningshavare, som i sammanhang med statens förvärvande av enskild järnväg övergår i statens järnvägars tjänst, skall vederbörandes tjänstetid vid den enskilda järnvägen likställas i pensionshänseende med tjänstetid vid statens järnvägar.»

Efter det utlåtanden avgivits av vissa myndigheter, överlämnades ärendet till kommunikationsverkens lönekommitté, som erhållit uppdrag bland annat att verkställa utredning rörande ändrade pensionsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid kommunikationsverken. I sitt den 6 november 1922 avgivna betänkande angående pensionering av icke ordinarie personal vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk framlade kommittén bland annat förslag till författning angående rätt till tjänstepension för extra ordinarie tjänstemän m. fl. vid nämnda verk. I detta förslag tillgodosågs syftet med järnvägsstyrelsens nyssberörda framställning genom upptagande av viss bestämmelse i anslutning till motsvarande föreskrift i pensionslagen för ordinarie tjänstemän.

I de förslag till pensionsbestämmelser för extra ordinarie befattningshavare och med dem i förevarande hänseende närmast jämförlig, fast anställd personal vid kommunikationsverken och allmänna civilförvaltningen, som sedermera till följd av särskilda uppdrag utarbetats dels av 1921 års pensionskommitté, dels ock av 1926 års pensionsutredning, hava intagits stadganden i enahanda syfte.

Ifrågarande pensioneringsförslag hava emellertid på grund av mellankommande omständigheter ännu icke bringats till slutlig prövning.

Sedan framställning i ämnet under år 1929 gjorts av styrelsen för *svenska järnvägsmannaförbundet*, har *järnvägsstyrelsen* i avgivet utlåtande ånyo föreslagit genomförande av den i skrivelsen den 7 mars 1918 föreslagna författningsändringen. Beträffande tillämplighetsområdet för en dylik eventuell ändring har styrelsen emellertid anmärkt, att det syntes styrelsen billigt och rättvist, att detta komme att — räknat från och med dagen för ikraftträdandet — sträcka sig jämväl till befattningshavare, som redan pensionerats enligt nuvarande oförmånligare grunder.

Statskontoret har tillstyrkt denna framställning.

Departementschefen har anfört bland annat följande :

»Även jag finner goda skäl tala för genomförande av en bestämmelse, varigenom sådana i statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal delaktiga befattningshavare, vilka i samband med att staten övertagit enskild järnväg övergått i statstjänst, erhålla rätt att såsom tjänstår för pension tillgodoräkna tjänstetid vid det enskilda järnvägsföretaget. Såsom den lämnade redogörelsen utvisar, har en dylik princip i fråga om ordinarie personal redan kommit till uttryck i den år 1920 antagna pensionslagen för kommunikationsverken, och i samtliga de förslag, vilka därefter utarbetats beträffande ordnandet av pensionsförhållandena för extra ordinarie tjänstemän och med dem i pensionshänseende närmast jämförlig, fast anställd icke-ordinarie personal såväl vid kommunikationsverken som även vid allmänna civilförvaltningen, hava intagits föreskrifter av samma eller liknande innebörd.

Mot ett bifall till framställningen kan måhända anföras, att detta skulle innebära utbrytande av förevarande spörsmål ur det större sammanhang, vari frågan kommit genom nyssberörda utredningar om icke-ordinarie anställningshavares pensionsförhållanden i allmänhet. Då det emellertid här icke är fråga om någon ny grundsats utan allenast om att komplettera gällande föreskrifter med ett stadgande, som redan för länge sedan vunnit godkännande beträffande ordinarie personal, har jag funnit nyssberörda betänkligheter böra vika för de praktiska skäl, vilka för statens järnvägars vidkommande tala för ett ordnande snarast möjligt av förevarande angelägenhet, vars lösning av järnvägsstyrelsen påkallades redan år 1918. Jag vill därför tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtas till den avsedda kompletteringen av ifrågasvarande pensioneringsbestämmelser. Stadgande i ämnet torde såsom ett tillägg till § 11 i reglementet för pensionskassan böra meddelas av i huvudsak den lydelse, som föreslagits av järnvägsstyrelsen i skrivelsen den 7 mars 1918.»

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som med hänsyn till vad i ärendet anförts vill tillstyrka en lösning av förevarande fråga utan avvaktan på prövningen av spörsmålet om ändrade bestämmelser rörande pensionsförhållandena i allmänhet för icke-ordinarie befattningshavare, har ansett sig böra biträda det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

Utskottet.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 18 mars 1930.

På bankoutskottets vägnar:

NILS WINKLER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Lindley**, *Lindgren*, *Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker, *Bjurström*, *Berling** och *Larsson* i Örbyhus*;

från andra kammaren: herrar *Winkler*, *Borggren**, *Bäcklund**, *Svensson* i Bettingetorp*, *Wikström**, *Carlsson* i Solberga, *Höglund* i Göteborg och *Edberg**.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.